

Kuopion kevät - Kolme tuokiokuvaa

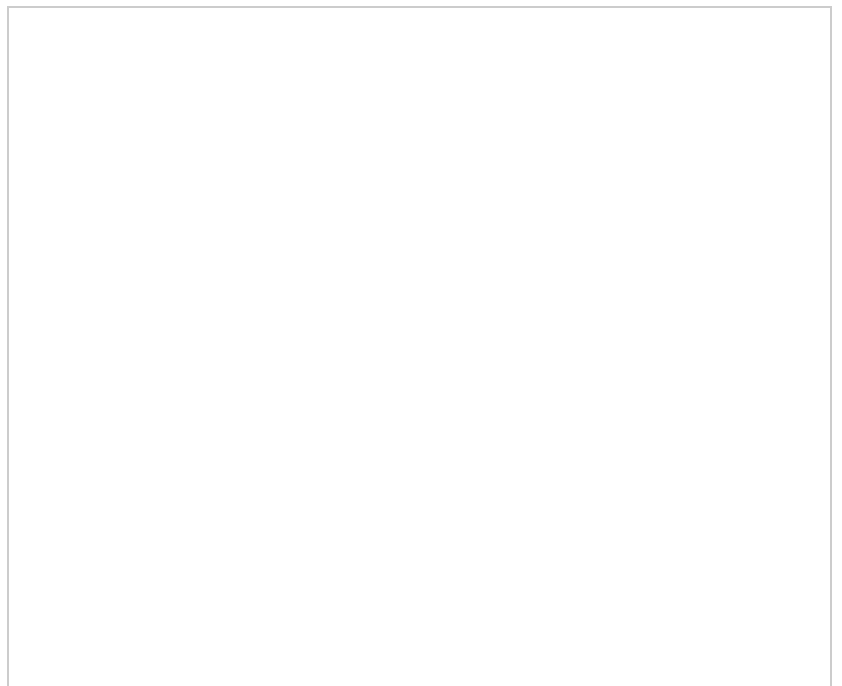
25.1.2020 6.00

Aamu on koittamassa. Yön hämäryys alkaa pikkuhiljaa väistyä. Uutta kevätpäivää ennakoiva elämänpallo kohoaa veden ja metsän takaa. Taivas punertaa, maalaten herkällä hehkusiveltimellään koko maiseman. Huhtikuu on painumassa loppuilleen. Talvi höllentää otettaan. Maa uinuu vielä lumi- ja jäävaipan alla. Oleminen on tulvillaan valon odotusta.

TEKSTI ja KUVAT: MATTI ITKONEN

Tapahtumapaikkana on hotelli Scandicin huone numero 550. Vain muutamaa tovia varhemmin edessä olevan saaren tuulimyly oli näkynyt pelkkänä hahmona, vailla tarkkarajaisia ääriviivoja. Sitten aivan yhtäkkiä nouseva aurinko on punannut yläilmojen siniholvin ja antanut rakennukselle tunnistettavan muodon. Hetki on ollut lähes taianomainen. On kuin öinen maailma olisi herännyt arkiseen valveaikaan.

Latu- ja tieurat ovat jo tummuneet, ne enteilevät saapuvaa suvea ja vapaina välkkyviä vesiä. Vielä kuitenkin muutamat uskalikot ovat kulkeneet talven kahlitsemien vetten päällä luistellen, kävellen, hiihtäen ja potkukelkkaa lykkien. Maisema on esittäytynyt suurena, luonnon muovaillemana valkokankaana, johon on heijastettu pienimuotoisia tapahtumia. On ollut kyse elävistä ja eleyistä kuvista, joiden juonenkulkua olen elämysikkunani takana seurannut. Tuntuu kuin olisin päässyt ensi-illan kutsuvierasnäytökseen. Elämä on kaikista ohjaajista taidokkain.

Jääkantainen järvi, puiden lehdettömyys, lumilaikkujen läsnäolo, jotka ovat merkkeinä lepäämisen tai väliaikaisen unikuoleman tilasta. Itseen, omaan olemukseen jähmettyminen ennen uutta kukoistusta - juuri sellainen on kesän muistollinen olemassaolo. Elämä talvehtii. Pian saapuvat kuitenkin suvehtimisen vehmaat päivät ja auringon lämmin hymy.

Olen saapunut torille, jonka liepeiltä löytyy kaksi kansallisesti tärkeää rakennusta, kauppahalli ja lyseo. Päättän keskittyä niistä vain toiseen, joten valitsen tutkailujeni kohteeksi kauppahallin. Sillä on jokapäiväisyyden näkökulmasta mielestäni moniulotteisempi olemus.

Kun olen kävellyt sataman kautta kohti keskustaa sekä toria, ovat mieltäni askarruttaneet **Yrjö Kokon** sanat, jotka olen aamuvarhaisella lukenut. Ne on julkaistu hienossa matkakirjassa *Hyvän tahdon saaret*, joka ilmestyi vuonna 1953. Kokko katselee loitolta, Kanariansaarilta, synnyinmaataan ja kirjoittaa koskettavasti. *Onko isänmaa siis aikakausi, johon ihminen on syntynyt, jossa hän on kasvanut ja joka kuolee hänen mukanaan? Ehkä isänmaa onkin vain se maaperä, jossa hän on syntynyt, kotiseutu, joka kaikkeuteen verrattuna ei ole suurempi kuin hauta, mihin ihminen kätketään, kun hän on kuollut. Mutta eikö isänmaa ole se kansa, joka puhuu hänen kieltään, kansa, jonka parissa hän on kokenut yhteiset ilot ja surut, yhteiset kohtalot. Mutta sukupolvethan poistuvat. Uudet sukupolvet eivät ajattele ja tunne samoin. Mielpiteet vaihtuvat samoin kuin olosuhteet. Kun oma sukupolvi kuolee, kuoleeko silloin oma kansakin?*

Etäisyyden takaa asiat nähdään eri tavoin kuin aivan läheltä. Ei ole olemassa vain yhtä kauppahallia vaan lukuisia toinen toisestaan poikkeavia kauppahalleja. Paikan henki merkitsee kerrottua tai tarinoitua kauppahalliutta, jonka olemus vaihtelee kulloisenkin kokijan mukaan. Myös aikakaudet ja sukupolvet kovertavat rakennuksen todeksi elettyyn sieluun omat sanaurroksensa. Raollaan olevan oven voi ajatella toimivan porttina kielellisiin. Täytyy vain kyetä herkistämään itsensä kuuntelemaan. Onko siiltäkään mahdollista ymmärtää muuta kuin oman sukupolvensa puhetta?

Etualalla oleva naisveistosfiguuri on todistanut nykyaikojen vaihtumista. Se on myös nähnyt yksien ihmisten poistuvan ja uusien tulevan heidän sijalleen. Nyt se minunkin kanssani tässä, tällä kertaa läsnä olevassa kuopiolaisessa keväässä tekee havaintoja kauppahallin olemuksellisuudesta. Tosin rakennuksen vastakkaisessa päädyssä oleva Veljmies-patsas on ollut paikallaan tätä Siskotyttö-seuralaistani huomattavasti pitempään. Kirjailija Kokon kysymyksiä mukailen voisi leikkiä ajatuksella, että kauppahalli muistuttaa ideaa isänmaasta, josta ainakin osa kunkin sukupolven keralla katoaa. Siksi edeltäjille läheinen paikan henki on seuraajille, vereksille ikäpolville vieras. He tai ne tarinoivat todellisuuteen oman kauppahallitensa. Kiertokulku on päättymätön - toisen tuttu tanhut on toisen vento mantu. Kauppahalli on kotiseutukasvoiltaan moni-ilmeinen.

Näky on vaikuttava. Etualalla filosofi **J. V. Snellman** ja taustalla portaikko johtamassa suoraan valkoisen kellotornin juurelle. Tuntuu kuin jotakin hyvin suomalaista olisi saapuvilla. Vielä talvisesta olomuodostaan itseään vapauttava puisto on nimetty kansallisajattelijamme mukaan, joten Snellmanin rintakuva on sijoitettu tilallisesti erinomaiseen kohtaan. Koivukujanne kertaa kirkon valkoisuuden, patsaan jalusta tekee kunniaa tapulin ylväälle muodolle. Kokonaissommitelma heijastaa vertauskuvallisesti suomalaisuuden päivän arvokkuutta.

Juuri Kuopioon sopii Snellmanin kotimuseo. Sen soisi entistä lukuisampien matkailijoiden ja myös kuopiolaisten löytävän. Professori **J. E. Salomaa** julkaisi sotavuosina, 1944, erittäin perusteellisen kirjan Snellmanin elämästä ja filosofiasta. J. V. Snellman -teoksen lopussa käsitellään taideteorian osuutta snellmanilaisuudessa. Salomaa luonnehtii kiinnostavasti kuvataiteiden ja kansallistunteen välistä suhdetta. *Kuvaamataiteidenkin alueella Snellman tähdentää yleisiä esteettisiä periaatteitaan. Nekin ovat riippuvaisia yleisestä kehityksestä. Kuvanveisto ja maalaustaide saavuttavat molemmat muodon niin pian kuin taiteilija voi runoilla täydestä sydäimestä, voi ilmaista hengen, joka hänessä todella elää. Kun tämä saattaa olla vain nykyisen ajan henki, muodon kauneudenkin täytyy kasvaa nykyajasta. Vain niin voivat syntyä kuvanveisto ja maalaustaide, jotka vetoavat aikaan. Jos henki on olemassa, niin se on pian luova itselleen vastaavan muodon.*

Kirkkaansinisen kevättaivaan päivähoide loistaa olemiskehyksenä puiston yllä ja taustalla. Näkymä on harmonisuudessaan ajaton. Arkkitehdillä, kuvanveistäjällä sekä miljöösuunnittelijalla on ollut halu ja kyky runoilla täydestä sydäimestä - iätön kauneus kasvaa myös tästä 2000-lukulaisesta nykyhetkestä. Maisemassa lepää edelleen Snellmanin kansallisfilosofinen henki. Täällä on sivistysihanteen hyvä asua.

Kersti Bergrothin syvämielteisessä romaanissa, *Tämä elämä* vuodelta 1948 valokuvaa pidetään koneellisena tehdastuotteena. Muistikuva taas nähdään taiteena, koska siinä on mukana tyylikkyyttä ja käsityön ainutkertaisuutta. Ovatko siis kaikki otokset silkkaa harhaa, jotka ilmentävät maailman liian räikeänä liikkumattomuutena? Muistoistako sitten löytyy se entisyysestetiikka, joka saa menneisyyden yhä niin väkevänä väreilemään keskellä alati pois noruvaa nykyisyyttä?

Ehkä esseeni on paljastanut yhden totuuden; senkaltaisen Kuopion kevään, jonka olen halunnutkin kohdata. Muistihuoneissani tuo Kallaveden kaupunki hehkuu lempeästi värjäjävä liekin tavoin. Sen lämpö on turvallista kodin lämpöä, jonka huomaan olen aina tervetullut.